

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 16.5.2006
COM(2006) 214 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI

**Sprawozdanie monitorujące
o stanie przygotowań Bułgarii i Rumunii do członkostwa w UE**

{SEC(2006) 595}

{SEC(2006) 596}

{SEC(2006) 598}

KOMUNIKAT KOMISJI

Sprawozdanie monitorujące o stanie przygotowań Bułgarii i Rumunii do członkostwa w UE

1. WSTĘP

Wraz z przystąpieniem Bułgarii i Rumunii zakończy się piąte rozszerzenie UE, rozpoczęte w maju 2004 r. przyjęciem dziesięciu nowych państw członkowskich, głównie z Europy Środkowej. Rozszerzenie to przyczyniło się utrwalenia pokoju, dobrobytu i stabilizacji w całej Europie.

Warunki przystąpienia uzgodniono w *Traktacie dotyczącym przystąpienia Republiki Bułgarii i Rumunii do Unii Europejskiej*, podpisanym w kwietniu 2005 r. między oboma wymienionymi krajami a 25 państwami członkowskimi. Traktat ten ratyfikowały do tej pory Bułgaria, Rumunia i 14 państw członkowskich. Stanowi on, że Bułgaria i Rumunia wejdą do UE w dniu 1 stycznia 2007 r., chyba że Rada na zalecenie Komisji postanowi przełożyć termin przystąpienia któregoś z tych krajów na rok 2008.

Komisja konsekwentnie dąży do tego, by oba kraje z powodzeniem zakończyły ostatnią fazę przygotowań do członkostwa. W tym celu śledziła uważnie postępy Bułgarii i Rumunii na drodze do członkostwa, udzielając im ukierunkowanego wsparcia przy realizacji reform.

Oba kraje zasługują na uznanie za sukcesy osiągnięte w procesie przekształcania swojego ustroju polityczno-gospodarczego w sprawnie funkcjonującą demokrację i gospodarkę rynkową. Sprawozdanie Komisji z października 2005 r. potwierdziło, że Bułgaria i Rumunia spełniają polityczne kryteria członkostwa, pokazując jednocześnie, że kraje te poczyniły dalsze kroki na drodze do spełnienia w całości kryteriów ekonomicznych i prawnych. Niemniej jednak w sprawozdaniu zwrócono także uwagę na dziedziny wymagające dalszej poprawy.

Komisja będzie nadal wspierać Bułgarię i Rumunię w ich przygotowaniach do członkostwa. Jeżeli jednak braki nie zostaną wyeliminowane do czasu przystępowania obu krajów do UE, Komisja podejmie konieczne działania w roli „strażniczki traktatów”. Zastosowanie mogą mieć wówczas zabezpieczenia i inne środki dotyczące rynku wewnętrznego, między innymi w takich dziedzinach, jak: bezpieczeństwo żywności, obszar sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa oraz zarządzanie funduszami unijnymi.

Niniejsze sprawozdanie nawiązuje do wniosków zawartych w sprawozdaniu z października 2005 r. Opiera się na szczegółowej ocenie każdego z krajów, zawartej w dodatkowych sprawozdaniach monitorujących. Komisja w niniejszym sprawozdaniu:

- ocenia, według stanu na koniec kwietnia 2006 r., postępy i stopień przygotowania obu krajów w dziedzinach poprzednio wskazanych jako wymagające dalszej poprawy;

- bada środki potrzebne do nadrobienia wszelkich braków, jakie mogłyby nadal występować w chwili przystąpienia do UE;
- formułuje wnioski na temat stanu przygotowań Bułgarii i Rumunii do członkostwa.

2. PODSUMOWANIE WNIOSKÓW Z ANALIZY

2.1. Bułgaria

Kryteria polityczne

Bułgaria spełnia polityczne kryteria członkostwa w UE.

Od czasu sprawozdania z października 2005 r. zanotowano postęp w wielu dziedzinach, między innymi w dziedzinie reformy sądownictwa. Wprowadzono w życie nowy kodeks postępowania karnego i ramowe zasady udzielania pomocy prawnej. Dzięki zmianom w konstytucji odpowiedzialność za prowadzenie dochodzeń powierzono prokuraturze. Przyjęto zmiany do ustawy o sądownictwie.

Bułgaria podjęła szereg działań w dziedzinie zwalczania korupcji. Przyjęto kodeks etyczny dla przedstawicieli władzy wykonawczej oraz strategię przeciwdziałania korupcji na lata 2006–2008. Dzięki odpowiednim zmianom w konstytucji zmniejszono zakres immunitetu parlamentarzystów. Prokurator Generalny przedstawił wnioski o uchylenie immunitetu dziesięciu członkom parlamentu. Pięciu z nich dobrowolnie zrezygnowało z immunitetu, a immunitet szóstego uchylono w drodze głosowania parlamentarnego; pozostałe przypadki są nadal rozpatrywane. Pozwoliło to na wszczęcie postępowań w sprawie korupcji na wysokim szczeblu.

Bułgaria zrobiła postęp w dziedzinie administracji publicznej, szczególnie dzięki przyjęciu zmian w ustawach o administracji i o urzędnikach państwowych oraz nowego kodeksu postępowania administracyjnego. Jeśli chodzi o problem złego traktowania więźniów, zanotowano niewielki spadek liczby wypadków, a warunki w niektórych zakładach karnych uległy poprawie. Podjęto inicjatywy polityczne dotyczące niepełnosprawnych i systemu ochrony zdrowia psychicznego. Zwiększono pomoc społeczną dla niepełnosprawnych.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania. Dalszej poprawy wymaga poziom rozliczalności, przejrzystości i skuteczności wymiaru sprawiedliwości. Potrzebne jest wzmoczenie wysiłków na rzecz wprowadzenia powszechnej praktyki losowego przydzielania spraw sędziom w całym kraju. Należy wprowadzić bardziej obiektywne i przejrzyste mechanizmy oceny jakości pracy sędziów pokoju, a także rozwiązać wszelkie wątpliwości co do niezależności organów sądowych. Zdarzały się zatory w procesie prowadzenia postępowań przygotowawczych z powodu wadliwych procedur i niedoboru oficerów śledczych. Nie zanotowano widocznych osiągnięć w dziedzinie zwalczania przestępczości zorganizowanej.

Należy wzmocnić struktury służące koordynacji i realizacji polityki antykorupcyjnej, tak by skutecznie spełniały one swoją rolę. Akty oskarżenia, śledztwa prokuratorskie, rozprawy, orzeczenia skazujące i odstrasżające wyroki nadal należą do rzadkości w

walce z korupcją na wysokim szczeblu. Bułgaria musi przedstawić wyraźne dowody osiągnięć w tej dziedzinie.

Nie przyjęto jak do tej pory strategii decentralizacji administracji. Bułgaria jest w dalszym ciągu krajem tranzytowym, a w mniejszym stopniu także źródłem lub celem handlu ludźmi. Nadal zdarzają się przypadki złego traktowania zatrzymanych. W wielu placówkach opieki nad dziećmi i zakładach dla psychicznie chorych konieczna jest poprawa warunków socjalnych poprzez wdrożenie odpowiednich inicjatyw politycznych i stworzenie alternatywnych systemów opieki. W dalszym ciągu znacznej poprawy wymaga poziom integracji społecznej mniejszości romskiej. Konieczna jest też bardziej zdecydowana postawa w walce z przejawami nietolerancji, szczególnie poprzez stosowanie w pełni istniejących przepisów w dziedzinie nadawania i innych inicjatyw zmierzających do zwalczania wszelkich form rasizmu, dyskryminacji i ksenofobii.

Kryteria ekonomiczne

Bułgaria ma sprawnie funkcjonującą gospodarkę rynkową. Dzięki kontynuacji obecnych reform powinna już wkrótce być zdolna do sprostania presji konkurencji i radzenia sobie z siłami rynkowymi wewnątrz Unii. Bułgaria zasadniczo zachowała stabilność makroekonomiczną i osiągnęła postęp w realizacji reform strukturalnych.

Od czasu sprawozdania z października 2005 r. nastąpiły dalsze korzystne zmiany. Podjęto odpowiednie kroki w celu zahamowania deficytu zewnętrznego. Na zaawansowanym etapie jest proces prywatyzacji oraz liberalizacja i restrukturyzacja przedsiębiorstw użyteczności publicznej. Nastąpiła też dalsza poprawa, jeśli chodzi o otoczenie biznesu i ograniczanie pozapłacowych kosztów pracy.

Powiększył się jednak poziom deficytu na rachunku bieżącym, co świadczy o konieczności kontynuowania ostrożnej polityki fiskalnej i płacowej. Głębsze reformy strukturalne wymagają poprawy funkcjonowania systemu sądownictwa oraz dalszego ograniczenia obciążenia prawnego przedsiębiorstw. Przepisy regulujące rynek pracy muszą stać się bardziej elastyczne.

Zobowiązania i wymogi wynikające z negocjacji akcesyjnych

Bułgaria w znacznym stopniu dostosowała się do prawodawstwa Wspólnoty.

We wnioskach ze sprawozdania z października 2005 r. stwierdzono, że do czasu przystąpienia do UE Bułgaria zakończy przygotowania w bardzo wielu dziedzinach. Pewna liczba dziedzin wymagała zwiększonych wysiłków, zaś 16 budziło poważne obawy.

Od tamtej pory nastąpiła dalsza poprawa. Bułgaria przy utrzymaniu obecnego tempa zmian powinna do czasu przystąpienia do UE zakończyć przygotowania w następujących dziedzinach: zamówienia publiczne, wzajemne uznawanie specyfikacji produktów przemysłowych; swoboda świadczenia usług niefinansowych; większość wspólnych organizacji rynku rolnego; lotnictwo; podatki akcyzowe; struktury wykonawcze w dziedzinie opodatkowania; liberalizacja usług pocztowych; przepisy w dziedzinie polityki regionalnej; substancje chemiczne, organizmy zmodyfikowane genetycznie, przepisy dotyczące hałasu; polityka wizowa; i przygotowania służb celnych.

Postęp nastąpił także w innych obszarach, które obecnie nie budzą już poważnych obaw, choć nadal wymagają zwiększenia wysiłków zmierzających do zakończenia przygotowań: sektor ubezpieczeniowy, ochrona praw własności intelektualnej, agencje płatnicze dla rolnictwa, wspólna organizacja rynku mleka, środki kontroli chorób zwierzęcych, weterynaryjne punkty kontroli granicznej; dobrostan zwierząt, handel żywymi zwierzętami i produktami zwierzęcymi, weterynaryjne aspekty zdrowia publicznego; struktury instytucjonalne i mechanizmy zarządzania finansami w ramach polityki regionalnej oraz przygotowania do wdrożenia dorobku Schengen i zarządzania przyszłymi granicami zewnętrznymi UE.

Należy również zwiększyć wysiłki w takich obszarach, jak: wzajemne uznawanie kwalifikacji zawodowych; usługi finansowe, usługi społeczeństwa informacyjnego, ochrona danych osobowych; przepisy w zakresie przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy; mechanizmy handlu produktami rolnymi; wspólne organizacje rynku wina i alkoholu oraz rynku wołowiny; przepisy w sektorze weterynaryjnym i fitosanitarnym; większość aspektów rybołówstwa; transport morski; VAT, zasady opodatkowania bezpośredniego; prawo pracy, dialog społeczny, integracja społeczna, polityka przeciwdziałania dyskryminacji, Europejski Fundusz Społeczny; zdrowie publiczne; liberalizacja rynku energii; energia nuklearna i bezpieczeństwo nuklearne, szczególnie zobowiązania dotyczące wcześniejszego zamknięcia i likwidacji reaktorów jądrowych elektrowni w Kozłoduju; restrukturyzacja przemysłu stalowego; komunikacja elektroniczna; planowanie, monitorowanie i zdolności w zakresie udzielania zamówień publicznych w ramach polityki regionalnej; przepisy horyzontalne w dziedzinie środowiska, jakość wód, zarządzanie odpadami; ochrona konsumentów; azyl, współpraca sądowa; walka z narkotykami; ochrona interesów finansowych UE oraz tłumaczenie dorobku prawnego Wspólnoty na język bułgarski.

Pozostaje nadal sześć dziedzin, które budzą poważne obawy i wymagają pilnych działań:

- stworzenie prawidłowo działającego zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli (IACS) w dziedzinie rolnictwa (rozdz. 7 dorobku prawnego Wspólnoty);
- przygotowanie zakładów utylizacji zajmujących się zbiórką i przerobem odpadów zwierzęcych zgodnie z przepisami prawnymi UE w dziedzinie TSE i produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (rozdz. 7 dorobku prawnego Wspólnoty);
- wyraźniejsze dowody osiągnięć w zakresie prowadzenia dochodzeń przeciwko sieciom przestępczości zorganizowanej i ich ścigania sądowego (rozdz. 24 dorobku prawnego Wspólnoty);
- bardziej efektywne i skuteczne wdrażanie ustaw przeciwko oszustwom finansowym i korupcji (rozdz. 24 dorobku prawnego Wspólnoty);
- intensywniejsze stosowanie przepisów w zakresie przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy (rozdz. 24 dorobku prawnego Wspólnoty);
- zaostrzenie kontroli finansowej w związku z przyszłym korzystaniem ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (rozdz. 28 dorobku prawnego Wspólnoty).

2.2. Rumunia

Kryteria polityczne

Rumunia spełnia polityczne kryteria członkostwa w UE.

Od czasu przedstawienia sprawozdania z października 2005 r. osiągnięto postęp w wielu dziedzinach. Podjęto także istotne kroki w dziedzinie reformy sądownictwa. W wyniku reformy wymiaru sprawiedliwości z 2005 r. przyjęto przepisy wykonawcze w sprawie wyspecjalizowanych wydziałów sądowych i składów sędziowskich. W całym kraju funkcjonuje nadal praktyka losowego przydzielania spraw sędziom, co wpłynęło na zwiększenie bezstronności wymiaru sprawiedliwości. Zlikwidowano Dyрекcję Generalną ds. Bezpieczeństwa i Zwalczania Korupcji, będącą częściowo zmilitaryzowaną służbą podległą Ministerstwu Sprawiedliwości. Zwiększono zasoby wymiaru sprawiedliwości, w tym zasoby Naczelnej Rady Sądownictwa. Poprawiły się warunki pracy w sądach.

Rumunia osiągnęła postęp w walce z korupcją, ustanawiając solidne struktury i wszczynając dużą liczbę dochodzeń w sprawach dotyczących korupcji na wysokim szczeblu. W wyniku takich dochodzeń wydano akty oskarżenia wobec czterech wysoko postawionych urzędników.

W dziedzinie reformy administracyjnej wprowadzono zmiany do regulaminu służby cywilnej oraz przyjęto przepisy w sprawie decentralizacji. Nastąpiła pewna poprawa w dziedzinie zwalczania handlu ludźmi oraz reformy systemu opieki nad niepełnosprawnymi i chorymi psychicznie. Rumunia osiągnęła duży postęp w zakresie ochrony dzieci, poprawiając znacznie ogólną sytuację w tym względzie. Zanotowano postęp w dziedzinie zwrotu majątku.

Niektóre kwestie nadal jednak wymagają rozwiązania. W zakresie wymiaru sprawiedliwości dalszej racjonalizacji wymagają kodeksy postępowania. Naczelna Rada Sądownictwa powinna przyspieszyć działania na rzecz promowania jednolitej wykładni prawa oraz kontroli jakości wydawanych orzeczeń. Sądy i prokuratury powinny lepiej korzystać z dostępnych zasobów.

Rumunia musi kontynuować wysiłki zmierzające do konsolidacji dotychczasowych osiągnięć i dalszego postępu w walce z korupcją na wysokim szczeblu. Za reformami realizowanymi pod przewodnictwem Ministerstwa Sprawiedliwości i Krajowej Dyrekcji ds. Zwalczania Korupcji (DNA) muszą pójść konsekwentne działania wszystkich pozostałych instytucji państwowych, tak aby osiągnięty postęp miał charakter nieodwracalny.

W obszarze administracji publicznej rząd nadal w dużej mierze uciekał się do zarządzeń nadzwyczajnych, umniejszając tym samym rolę parlamentu. Sprawą szczególnej wagi dla etyki zawodowej w służbie cywilnej pozostaje rewizja systemu wynagrodzeń w sektorze publicznym. Rumunia jest nadal krajem tranzytowym, a w mniejszym stopniu także źródłem i celem handlu ludźmi. Do rzadkości należą postępowania wyjaśniające w sprawach o złe traktowanie w zakładach karnych, a niektóre więzienia cierpią z powodu przełudnienia i złych warunków socjalno-sanitarnych. Poprawy wymagają warunki socjalne w zakładach psychiatrycznych. Należy wdrożyć strategię dotyczącą niepełnosprawnych i inne właściwe inicjatywy polityczne. W dalszym ciągu znacznej

poprawy wymaga poziom integracji społecznej mniejszości romskiej. Należy śledzić uważnie uchwalane przez parlament projekty ustaw w sprawie mniejszości narodowych. Należy też podjąć bardziej zdecydowaną walkę z rasizmem, dyskryminacją, ksenofobią i wszelkimi formami nietolerancji.

Kryteria ekonomiczne

Rumunia ma sprawnie funkcjonującą gospodarkę rynkową. Dynamicznie realizowany program reform strukturalnych powinien umożliwić jej wkrótce spełnienie kryteriów ekonomicznych. Rumunia zasadniczo zachowała stabilność makroekonomiczną i osiągnęła postęp w realizacji reform strukturalnych.

Od czasu sprawozdania z października 2005 r. nastąpiły dalsze korzystne zmiany. Przyjęto właściwszą politykę fiskalną, pieniężną i płacową. Zaostrzono wymóg przestrzegania przepisów podatkowych, nałożono większą dyscyplinę finansową na przedsiębiorstwa i poprawiono przepisy regulujące kwestię upadłości. Kontynuowano restrukturyzację sektora energii, górnictwa i transportu.

Należy jednak przyspieszyć reformę wydatków publicznych i zwiększyć przychody z tytułu podatków. Głębsze reformy strukturalne wymagają przede wszystkim dalszej restrukturyzacji sektora energii, górnictwa i transportu oraz postępu we wdrażaniu programu prywatyzacyjnego. Nadal narastają zaległości płatnicze i nadal występują braki w przepisach dotyczących upadłości.

Zobowiązania i wymogi wynikające z negocjacji akcesyjnych

Rumunia w znacznym stopniu dostosowała się do prawodawstwa Wspólnoty.

We wnioskach w sprawozdaniu z października 2005 r. stwierdzono, że do czasu przystąpienia do UE Rumunia zdoła zakończyć przygotowania w bardzo wielu dziedzinach. Pewna liczba dziedzin wymagała zwiększenia wysiłków, zaś 14 budziło poważne obawy.

Od tamtej pory nastąpiła dalsza poprawa. Rumunia przy utrzymaniu obecnego tempa zmian powinna do czasu przystąpienia do UE zakończyć przygotowania w następujących dziedzinach: zamówienia publiczne, ochrona danych osobowych; dobrostan zwierząt; polityka w zakresie zasobów rybołówstwa, floty rybackiej, kontroli rybołówstwa oraz rynku produktów rybołówstwa; przepisy w dziedzinie polityki regionalnej; polityka wizowa; przygotowania służb celnych oraz ochrona interesów finansowych UE.

Postęp nastąpił także w innych obszarach, które obecnie nie budzą już poważnych obaw, choć nadal wymagają zwiększenia wysiłków zmierzających do zakończenia przygotowań: ochrona praw własności intelektualnej; weterynaryjne punkty kontroli granicznej, identyfikacja i rejestrowanie zwierząt, środki kontroli chorób zwierzęcych, weterynaryjne aspekty zdrowia publicznego; struktury instytucjonalne oraz mechanizmy zarządzania finansami w ramach polityki regionalnej; zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń przemysłowych; przygotowania do wdrożenia dorobku prawnego Schengen, zarządzanie przyszłymi granicami zewnętrznymi UE oraz walka z nadużyciami finansowymi i korupcją.

Należy również zwiększyć wysiłki w takich obszarach, jak: środki horyzontalne i proceduralne dotyczące produktów przemysłowych; wymagania dotyczące produktów według tzw. starego podejścia, w tym produkcja i wprowadzanie do obrotu organizmów zmodyfikowanych genetycznie; prawa obywateli UE; swoboda świadczenia usług niefinansowych; wymogi kapitałowe dla banków i funduszy inwestycyjnych, ubezpieczenia motoryzacyjne; zwalczanie zjawiska prania brudnych pieniędzy; kontrola pomocy państwa i wdrożenie programów restrukturyzacji przemysłu stalowego; większość wspólnych organizacji rynku rolnego, polityka jakości, mechanizmy handlu produktami rolnymi, zootechnika, żywienie zwierząt, handel żywymi zwierzętami i produktami zwierzęcymi; działania strukturalne w dziedzinie rybołówstwa; VAT, podatki bezpośrednie; prawo pracy, zdrowie i bezpieczeństwo w pracy, dialog społeczny, integracja społeczna, równe traktowanie kobiet i mężczyzn, Europejski Fundusz Społeczny; zdrowie publiczne; wspólnotowy program *Młodzież*; polityka audiowizualna; monitorowanie polityki regionalnej; przepisy horyzontalne w dziedzinie środowiska, ochrona przyrody, zarządzanie odpadami, jakość wód, współpraca policyjna i walka z przestępczością zorganizowaną, współpraca sądowa, walka z narkotykami; publiczna, wewnętrzna kontrola finansowa, zewnętrzny audyt i kontrola wydatków na działania strukturalne; oraz tłumaczenie dorobku prawnego Wspólnoty na język rumuński.

Pozostają nadal cztery dziedziny, które budzą poważne obawy i wymagają pilnych działań:

- akredytacja w oparciu o dotychczasowe dokonania w pełni sprawnych agencji płatniczych do obsługi bezpośrednich płatności dla rolników i podmiotów objętych wspólną polityką rolną (rozdz. 7 wspólnego dorobku prawnego Wspólnoty);
- stworzenie w oparciu o dotychczasowe dokonania prawidłowo działającego zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli (IACS) w dziedzinie rolnictwa (rozdz. 7 dorobku prawnego Wspólnoty);
- przygotowanie zakładów utylizacji zajmujących się zbiórką i przerobem odpadów zwierzęcych zgodnie z przepisami prawnymi UE w dziedzinie TSE i produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (rozdz. 7 dorobku prawnego Wspólnoty);
- komputerowe systemy administracji podatkowej zdolne do współdziałania z systemami w pozostałych państwach członkowskich, umożliwiające prawidłowe ściąganie podatku VAT na całym obszarze rynku wewnętrznego (rozdz. 10 dorobku prawnego Wspólnoty).

3. ZABEZPIECZENIA I INNE ŚRODKI

Do władz obu krajów należy podjęcie wszelkich koniecznych środków w celu nadrobienia braków wskazanych w niniejszym sprawozdaniu, tak by w chwili przystępowania do UE kraje te spełniały zobowiązania wynikające z dorobku prawnego Wspólnoty. Dotyczy to głównie dziedzin, które budzą poważne obawy, ale również tych, które w niniejszym sprawozdaniu określono jako wymagające zwiększonych wysiłków.

Niespełnienie tych wymogów skłoniłoby Komisję, jako „strażniczkę traktatów”, do podjęcia koniecznych środków zapobiegawczych i działań naprawczych w celu zabezpieczenia właściwej realizacji polityki UE.

W niniejszej części dokumentu określa się zabezpieczenia i inne środki, które można nałożyć w razie stwierdzenia, że w chwili przystępowania do UE w rozpatrywanych krajach nadal występują określone braki. Środki, o których mowa, dotyczą trzech szeroko pojętych obszarów: rynek wewnętrzny, sądownictwo i walka z korupcją oraz wypłata środków z funduszy UE.

3.1. Rynek wewnętrzny

W samym dorobku prawnym Wspólnoty oraz w traktacie o przystąpieniu do UE przewiduje się zastosowanie określonej liczby środków zabezpieczających, w razie gdyby Bułgaria lub Rumunia w chwili przystępowania do UE nie mogły spełnić wszystkich spoczywających na nich zobowiązań. Zabezpieczenie przewidziane w traktacie o przystąpieniu można zastosować w ciągu trzech lat od daty przyjęcia danego kraju do UE. Skorzystać można też z innych instrumentów, takich jak postępowanie w sprawie naruszenia prawa i mechanizmy egzekwowania zasad konkurencji.

Ta sekcja dotyczy zarówno czterech swobód, jak i unijnej polityki w dziedzinie konkurencji, energii, transportu, ochrony środowiska, telekomunikacji, rolnictwa oraz ochrony zdrowia i konsumentów w takim zakresie, w jakim zagadnienia te mają wymiar transgraniczny.

W związku z zagrożeniem wywołanym przez pasażowalne encefalopatie gąbczaste, prawo Wspólnoty wymaga posiadania odpowiednich zakładów utylizacji zajmujących się zbiórką i przerobem odpadów zwierzęcych, tak by żadne materiały szczególnego ryzyka nie powracały do łańcucha żywieniowego zwierząt. Przed Bułgarią i Rumunią stoi konieczność rozbudowy takich zakładów. Jeśli do chwili przystąpienia obu państw do UE sytuacja w tym względzie nie ulegnie poprawie, Komisja w oparciu o przepisy prawa wspólnotowego podejmie stosowną decyzję, która pozwoli zapobiec temu, by produkty zwierzęce niepoddane odpowiedniej przeróbce nie trafiały z powrotem do łańcucha żywieniowego.

W unijnych przepisach prawnych dotyczących podatku VAT i podatków akcyzowych przewiduje się utworzenie skomputeryzowanych systemów wzajemnie połączonych w ramach systemów danych WE. Przygotowania Rumunii w tej dziedzinie należy przyspieszyć, tak by w chwili wejścia do UE jej systemy informatyczne były w pełni sprawne i zdolne do współdziałania. W przeciwnym razie nie będzie możliwe zniesienie granic fiskalnych i Komisja podejmie przewidziane w art. 37 aktu przystąpienia środki mające na celu utrzymanie fizycznych kontroli fiskalnych na granicach wewnętrznych między Rumunią a innymi państwami członkowskimi UE.

3.2. Sprawiedliwość, wolność i bezpieczeństwo

Sądownictwo i walka z korupcją

W traktacie o przystąpieniu do UE przewiduje się środki zabezpieczające, które można zastosować w ciągu trzech lat od daty przystąpienia, w razie gdyby Bułgaria lub

Rumunia nie były w stanie spełnić wszystkich spoczywających na nich zobowiązań w zakresie współpracy sądowej.

Jeśli w którymś z krajów przystępujących do UE realizacja reformy wymiaru sprawiedliwości nie będzie dostatecznie zaawansowana lub jeśli nie wykażą się one wystarczająco widocznymi osiągnięciami w walce z korupcją w sądownictwie, Komisja na podstawie art. 38 aktu przystąpienia ustanowi mechanizm przewidujący dalszą kontrolę w tej dziedzinie.

Mechanizm taki działałby przez okres do trzech lat i wymagałby składania Komisji corocznych sprawozdań na temat postępów w realizacji reformy sądownictwa i powiązanych z nim organów odpowiedzialnych za stosowanie prawa, a także na temat środków przeciwdziałania korupcji w tych instytucjach. Decyzja o ustanowieniu takiego mechanizmu zawierałaby parametry odniesienia dostosowane do konkretnych braków zaobserwowanych w każdym kraju i stanowiące podstawę do oceny postępu.

Komisja co roku składałaby Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z efektów funkcjonowania tego mechanizmu. W przypadku gdyby któremuś z krajów nie udało się w odpowiedni sposób wyeliminować owych braków, Komisja przyjęłaby środki zabezpieczające skutkujące zawieszeniem zobowiązania obecnych państw członkowskich do automatycznego uznawania orzeczeń lub wykonywania nakazów sądowych wydawanych przez sądy lub prokuratorów w tym kraju.

Prawa podstawowe

Europejskie Centrum Monitorowania Rasizmu i Ksenofobii zajmuje się monitorowaniem ochrony i integracji mniejszości w państwach członkowskich. Wraz z wejściem Bułgarii i Rumunii do UE zadania Centrum (bądź innej agencji, która je zastąpi) rozszerzą się na te kraje.

3.3. Wypłata środków z funduszy UE

Wypłata środków z funduszy UE wpływa na sytuację ekonomiczną obywateli i podmiotów gospodarczych w państwach członkowskich, a także na ogólne saldo transferów finansowych między tymi krajami a budżetem Wspólnoty.

Każde państwo członkowskie musi zapewnić niezbędne gwarancje właściwego wydatkowania środków unijnych w ramach zarządzania dzielonego, tzn. w ramach wspólnej polityki rolnej oraz funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Jakikolwiek braki w tym względzie mogą opóźnić wypłatę środków lub dać Komisji podstawę do późniejszych korekt finansowych lub domagania się zwrotu wypłaconych środków.

W obszarze rolnictwa konieczne jest ustanowienie akredytowanych agencji płatniczych oraz zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli (IACS) do obsługi płatności dla rolników i podmiotów gospodarczych. W Rumunii nie ma w pełni sprawnych i akredytowanych agencji płatniczych. Prawidłowo działający IACS nie powstał ani w Bułgarii, ani w Rumunii. Jeśli ta sytuacja się nie zmieni, oprócz dotychczas stosowanych mechanizmów Komisja może podjąć środki na podstawie art. 37 aktu przystąpienia w celu wstrzymania wypłat dla Bułgarii i Rumunii.

Realizacja unijnych działań strukturalnych wymaga stworzenia efektywnych struktur planowania i kontroli, jak również systemów zarządzania finansami i kontroli finansowej, między innymi w dziedzinie zamówień publicznych. Poprawę wymaga poziom przygotowania Bułgarii do przejęcia kontroli nad wydatkami z funduszy strukturalnych. Jeśli taka poprawa nie nastąpi, Komisja może opóźnić uruchomienie płatności.

4. WNIOSKI

Bułgaria i Rumunia poprawiły stan swoich przygotowań do członkostwa w UE. W wielu dziedzinach kraje te wypełniają na ogół swoje zobowiązania lub są na dobrej drodze do spełnienia wymogów prawnych Wspólnoty. Ciągłe jednak pozostaje szereg kwestii do rozwiązania. Niektóre z nich wymagają zwiększenia wysiłków, zaś w przypadku kilku innych potrzebne są natychmiastowe działania naprawcze.

Traktat o przystąpieniu stanowi, że Bułgaria i Rumunia wejdą do UE w dniu 1 stycznia 2007 r., chyba że Rada na zalecenie Komisji postanowi przełożyć termin przystąpienia któregoś z tych krajów na rok 2008. Rada może podjąć taką decyzję:

- większością kwalifikowaną, w przypadku zaobserwowania poważnych uchybień, jeśli chodzi o spełnienie przez Rumunię jednego lub kilku spośród wielu konkretnych zobowiązań i wymogów dotyczących wymiaru sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i polityki konkurencji, wymienionych w załączniku IX do aktu przystąpienia, lub
- jednomyślnie, w przypadku zaistnienia wyraźnych dowodów na to, że stan przygotowań do przyjęcia i wprowadzenia w życie dorobku prawnego Wspólnoty w Bułgarii lub Rumunii jest na tyle zły, że istnieje poważne zagrożenie, iż do 1 stycznia 2007 r. któryś z tych krajów będzie zdecydowanie nieprzygotowany do spełnienia kryteriów członkostwa w wielu ważnych dziedzinach.

W świetle ogólnego postępu, jaki dokonał się w Bułgarii i Rumunii – który to postęp oceniono w sprawozdaniach monitorujących i podsumowano w niniejszym komunikacie – Komisja uważa, że Bułgaria i Rumunia powinny zakończyć swoje przygotowania do członkostwa do 1 stycznia 2007 r., pod warunkiem że rozwiążą kilka pozostających jeszcze kwestii problematycznych.

Sprawą najwyższej wagi jest bezstronny, niezawisły i skuteczny wymiar sprawiedliwości, odpowiednio wyposażony do walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną, gdyż jest on podstawą funkcjonowania całego społeczeństwa i całej gospodarki. W tym względzie:

- Bułgaria musi przedstawić wyraźne dowody osiągnięć w walce z korupcją, szczególnie tą na wysokim szczeblu, zwłaszcza w zakresie dochodzeń i wynikających z nich postępowań sądowych.
- Rumunia musi w oparciu o dotychczasowe dokonania kontynuować starania i wykazać się dalszymi osiągnięciami w walce z korupcją, szczególnie w zakresie dochodzeń i wynikających z nich postępowań sądowych.

- Bułgaria musi kontynuować reformę sądownictwa, przede wszystkim po to, by poprawić poziom jego przejrzystości, skuteczności i bezstronności oraz rozwiązać wszelkie wątpliwości co do jego niezawisłości.
- Rumunia musi w oparciu o dotychczasowe dokonania skonsolidować wysiłki wkładane w realizację obecnej reformy sądownictwa oraz zwiększyć przejrzystość, skuteczność i bezstronność sądów.

Bułgaria musi ponadto:

- przedstawić wyraźniejsze dowody osiągnięć w zakresie prowadzenia dochodzeń przeciwko sieci przestępczości zorganizowanej i jej ścigania sądowego; efektywniej i skuteczniej wprowadzać w życie ustawy służące walce z nadużyciami finansowymi i korupcją; intensywniej stosować przepisy w zakresie przeciwdziałania praniu brudnych pieniędzy; stworzyć prawidłowo działający zintegrowany system zarządzania i kontroli (IACS) w dziedzinie rolnictwa; przygotować niezbędne zakłady utylizacji zajmujące się zbiórką i przerobem odpadów zwierzęcych zgodnie dorobkiem prawnym w sprawie TSE i produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego oraz zaostrzyć kontrolę finansową w związku z przyszłym korzystaniem ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.

Rumunia musi ponadto:

- doprowadzić do akredytacji agencji płatniczych do obsługi wydatków w ramach wspólnej polityki rolnej; stworzyć prawidłowo działający zintegrowany system zarządzania i kontroli w dziedzinie rolnictwa; przygotować niezbędne zakłady utylizacji zajmujące się zbiórką i przerobem odpadów zwierzęcych zgodnie dorobkiem prawnym w sprawie TSE i produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego oraz dopilnować, aby informatyczne systemy administracji podatkowej były gotowe do współdziałania z systemami w innych państwach członkowskich, tak by możliwe było prawidłowe ściąganie podatku VAT na całym obszarze rynku wewnętrznego UE.

Komisja opracuje sprawozdanie z postępów Bułgarii i Rumunii w rozwiązywaniu wymienionych kwestii nie później niż na początku października. Na tej podstawie ustali, czy możliwe jest utrzymanie daty 1 stycznia 2007 r. jako terminu przystąpienia tych krajów do Unii Europejskiej. W sprawozdaniu określone zostaną także obszary, które po tej dacie mogą wymagać zastosowania zabezpieczeń lub innych środków zaradczych.